

Nocek orzęsiony *Myotis emarginatus*

przedmiot ochrony w obszarze Natura 2000

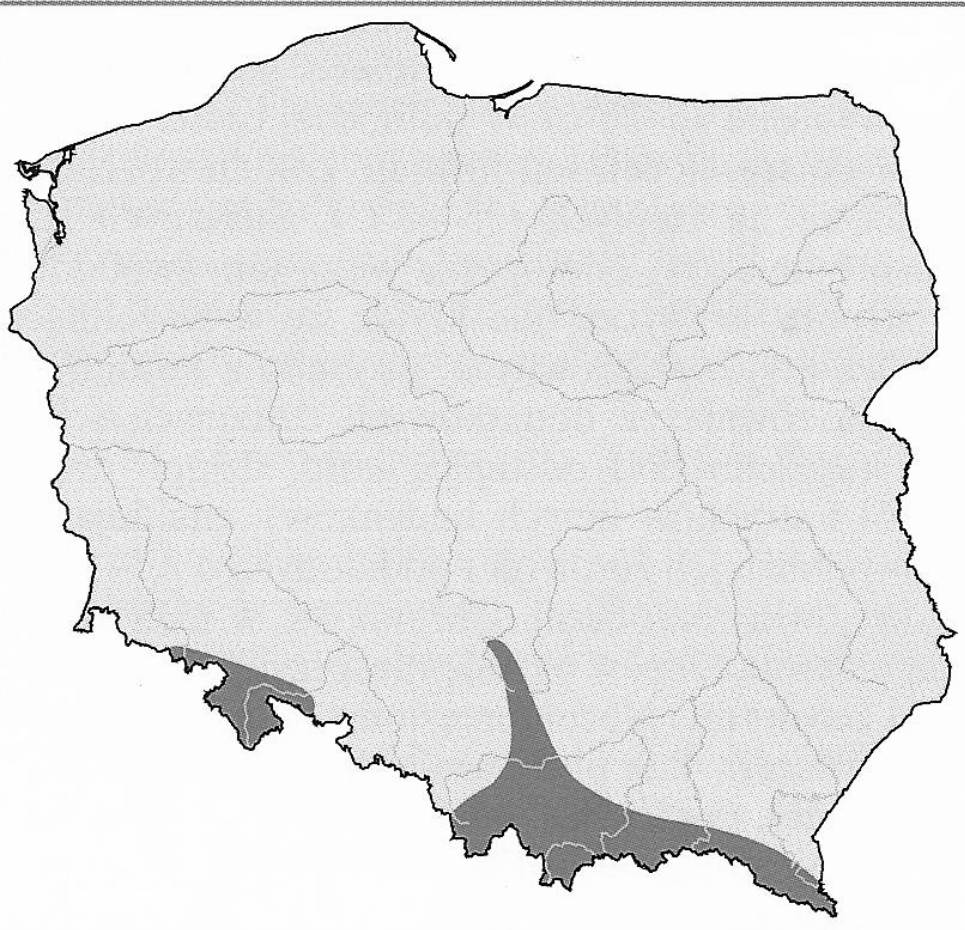
Krzeszowice PLH120044

Konrad Sachanowicz

Pracownia Badawczo-Edukacyjna NIETOPERZE POLSKI, Siedlce

Status występowania: gatunek często spotykany, ale przeważnie niezbyt liczny

- J. Raclawicka 1950 (32 os. hibernujące), Kowalski (1951)
- Karkonosze 1929, Schlott (1942)
- Kokurewicz (1990): 3 stanowiska, N granica zasięgu przesunęła się na S w ostatnich 30 latach, a populacja krajowa zmniejszyła się o 90%. Populacja z WK-Cz izolowana i jej zanik jest prognozowany
- zasiedla nowe obszary (WŚ)
- wzrost liczebności osobników zimujących w jaskiniach (np. OPN Grzywiński i inni 2015)

Status ochrony

- UE: załącznik II i IV dyrektyw siedliskowej i gatunkowej (sieć obszarów Natura 2000)
- IUCN Red List of Threatened Species (2016): LC (najmniejszej troski)
- Polska: CzLZGiZ (Głowaciński 2002): EN (zagrożony). Ocena błędna, oparta o szczątkowe dane i brak ukierunkowanych badań terenowych (prawidłowa ocena DD)
- Czechy: NT (bliski zagrożenia, 2017): wzrost liczebności (10-krotny w ostatnich 20 latach na zimowiskach) i zasiedlanie nowych obszarów

Nocek orzęsiony - ekologia

- środowisko: tereny zalesione, krasowe i góry (obecność jaskiń)
- miejsca żerowania: lasy (liściaste, mieszane) i parki
- schronienia letnie (maj-sierpień): strychy budynków, najczęściej kościołów, na S jaskinie, kolonie w miejscach dość jasnych (np. wieże), do 500-600 samic (w Polsce); obecność lasów/parków w otoczeniu schronień letnich (przemieszczenia do 12 km na żer.)

Strychy budynków

odpowiednie dla nietoperzy
i drożne otwory wlotowe

- gatunek osiadły: krótkodystansowe migracje między schronieniami letnimi i zimowymi (do 40 km), maks. 105 km
- schronienia zimowe (październik-kwiecień): jaskinie i sztolnie o temp. 6-12°C

Obszar Natura 2000 Krzeszowice PLH120044

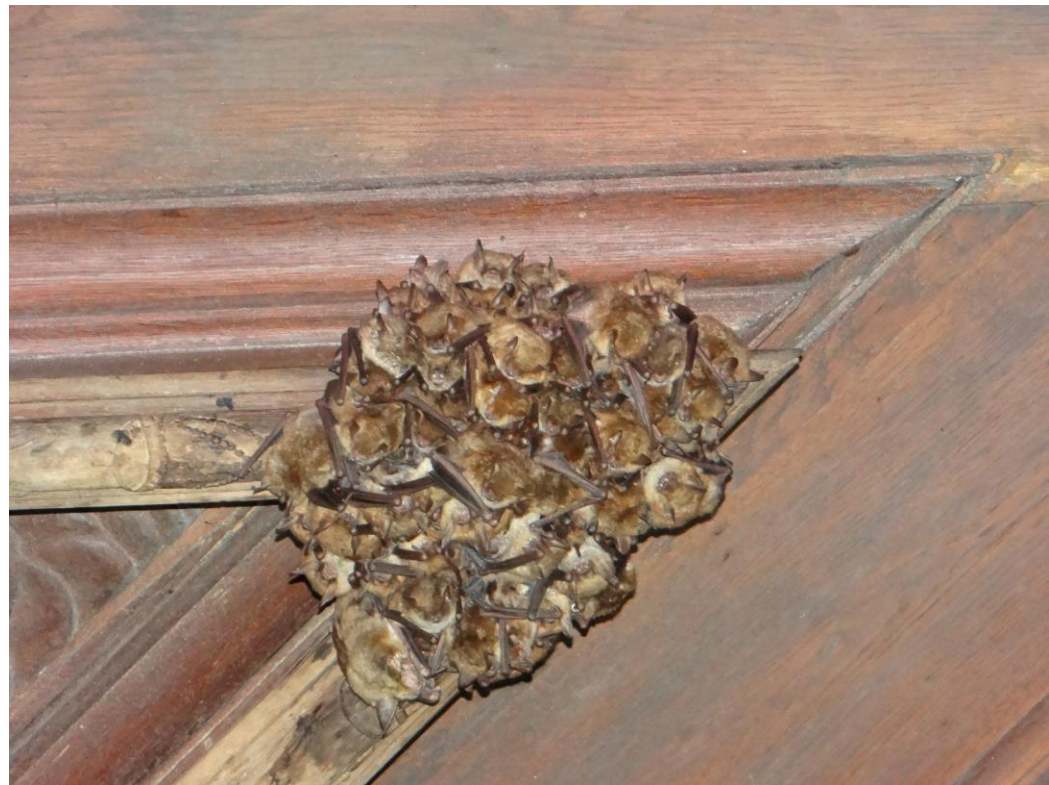
- kościół pw. św. Marcina z Tours: brak kolonii rozrodczej nocka orzęsionego (wcześniej do 280 os.) i nocka dużego (do 20 os.) po 2010 r. (Piksa K., Kozakiewicz K., raport GIOŚ 2016, SFD 2017)
- Remont kościoła latem 2010 r.: dotychczasowe otwory wlotowe nietoperzy zostały zamknięte
- Nowo utworzone otwory dla nietoperzy nie spowodowały ich pozostania na strychu: zła lokalizacja?, za małe?, zmiany w otoczeniu kościoła?
- Pałac Potockich: kolonia rozrodcza (2011-2012) 70 os. (Piksa K., raport GIOŚ, 2016)

Obszar Natura 2000 Krzeszowice PLH120044

Wyniki obserwacji z 2018 r.

- kościół pw. św. Marcina z Tours:
brak kolonii rozrodczej nocka
orzęsionego (wcześniej do 280
os.) i nocka dużego (do 20 os.)
(Piksa K., Kozakiewicz K., raport
GIOŚ 2016, SFD 2017)
- poza obszarem:
Pałac Potockich:
Kolonia rozrodcza ok. 50 os.

2011-2012: 70 os. (Piksa K., raport
GIOŚ, 2016)

Zagrożenia stwierdzone i potencjalne:

- Pogorszenie warunków w schronieniu letnim kolonii:

prace remontowe dachu i strychu prowadzone w okresie rozrodu nietoperzy tj. od 15.04. do 15.09 powodujące zamykanie istniejących wlotów,

stosowanie toksycznych dla nietoperzy środków konserwacji drewna,

- Niekorzystne zmiany w najbliższym otoczeniu schronienia:

brak bezpiecznego wylotu (wycinka lub nadmierne przycinanie drzew w otoczeniu kościoła),

nocne oświetlenie kościoła wraz z miejscami wylotu nietoperzy (zanieczyszczenie światłem), jako jedna z możliwych przyczyn opuszczenia schronienia przez nietoperze

Proponowane działania ochronne w celu zapewnienia możliwości ponownego zasiedlenia przez nietoperze strychu kościoła:

przywrócenie (całorocznie)
drożnych wlotów na strych
(od strony zachodniej)
najprawdopodobniej
wykorzystywanych przez
nietoperze przed remontem
lub stanu zbliżonego do
tego sprzed remontu.
Możliwe, że aktualnie
drożne wloty od strony
wschodniej nie
odpowiadają wymogom
nietoperzy

Proponowany sposób modyfikacji wlotów

Proponowane działania ochronne w celu zapewnienia możliwości ponownego zasiedlenia przez nietoperze strychu kościoła:

modyfikacja oświetlenia
kościoła, tak by było
ono dostosowane do
wymagań nietoperzy:
wloty na strych i
najbliższe otoczenie
kościoła pozostawały
nieoświetlone w nocy

Proponowane działania ochronne w celu zapewnienia możliwości ponownego zasiedlenia przez nietoperze strychu kościoła:

- utrzymanie zwartości i ciągłości zadrzewień w bezpośrednim otoczeniu kościoła: zachowanie tras lokalnych przemieszczeń, w tym zielonych korytarzy łączących schronienie z potencjalnymi miejscami żerowania (rzeczywiste miejsca żerowania nie są znane)
- coroczny monitoring obiektu w celu sprawdzenia czy (i jakie) nietoperze ponownie zasiedliły strych oraz zmian zachodzących na strychu kościoła oraz w jego bezpośrednim otoczeniu. Pozwoli to na podjęcie decyzji o rozpoczęciu czynnych działań ochronnych oraz zapobiec możliwym działaniom niepożądanym, jakie mogą wystąpić lub też zidentyfikować nowe zagrożenia

